

N:o 142.

Af herr **J. Nydahl**, om höjning i anslaget till högre folkskolor.

Genom Rikets Ständers skrifvelse den 2 mars 1858 medgafs, att högre folkskola, försedd med lärare, hvilken för studier, idkade vid universitet, vore väl vitsordad, skulle erhålla understöd af allmänna medel till högst dubbla beloppet af hvad i distriktet sammanskötes, dock för hvarje skola ej öfverskjutande 1,000 kronor.

Genom Riksdagens skrifvelse den 19 maj 1875, hvilken skrifvelse föranleddes af en i Andra Kammaren afgifven motion, medgafs, att statsbidraget för hvarje högre folkskola skulle, med bibehållande af då gällande bestämmelser i afseende på tillskott från distriktet samt med den skärpning i förut föreskrifna vilkor för anställning såsom lärare vid högre folkskola, att den sökande med godt vitsord genomgått den praktiska öfningskursen vid ett folkskolelärareseminarium, utgå med högst 1,200 kronor.

Sedan dess har från statens sida ingenting gjorts för att förbättra de högre folkskolornas eller deras lärares ekonomiska ställning. Lärarne vid de allmänna läroverken, vid folkskolelärareseminarierna och folkskolorna m. fl. hafva hugnats med löneförbättringar, och folkhögskolan, denna viktiga länk i raden af våra folkbildningsanstalter, har på ett för folkupplysningens vännar glädjande sätt omhuldats och gynnats från det allmännas sida. Under allt detta har den högre folkskolan — antagligen stäld i skuggan af sin yngre men mera hastigt och kraftigt uppväxande syster, folkhögskolan — synbarligen varit glömd. Läraren vid den högre folkskolan uppbar en i förhållande till de stadgade kompetensvilkoren ringa lön, som han ej eger någon utsigt att genom ålderstillägg få förökad — för så vidt motionären har sig bekant, är det endast vid *en* af dessa skolor, nemligen skolan i Gudmundrå, som ålderstillägg förekom-

mer — och den pension, hvaraf han slutligen kan komma i åtnjutande, får ej beräknas efter högre lönebelopp än 1,000 kronor.

Det är dock ej endast i syfte att åt de sämst aflönade lärarne vid våra högre folkskolor bereda möjligheten af en om ock ringa löneförbättring, som jag ämnar föreslå en förhöjning i statsbidraget till dessa skolor, utan lika mycket om ej mera för att göra det för skolorna möjligt att genom lärarekrafternas ökande och undervisningsmaterielens förbättrande göra deras undervisning mera fruktbarande. Af de till antalet 11 högre folkskolor, som under år 1887 voro i verksamhet, hade endast en, skolan i Gudmundrå, jemte ordinarie läraren, en biträdande eller andre lärare — hvilken är aflönad af landstinget — och endast vid 6 af skolorna voro särskilda öfningslärare anställda — tillsammans 8, hvaraf 3 vid skolan i Fässberg. Utan tvifvel hafva de anmärkningar, som från vissa håll gjorts mot ifrågavarande undervisningsanstalter och som i flera fall måste erkännas såsom befogade, till ej ringa del sin grund i dessas brist på lärarekrafter, och i samma mån denna brist afhjelpes, skall ock den högre folkskolan, der under en praktisk och förständig ledning hennes organisation lämpas efter rådande lokala förhållanden, utöfva en god och gagnande verksamhet i folkbildningens tjenst. Att de respektive distrikten skulle, utan ytterligare statsbidrag, ensamma åtaga sig de ökade utgifter, som här sättas i fråga, lärer så mycket mindre böra begäras, som i vår tid den opinionen gör sig allt mer gällande, att kommunernas bördor för folkskoleväsendet böra lättas genom än rikare understöd af allmänna medel.

På grund af det nu anförda får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen behagade besluta,

att statsbidraget för hvarje högre folkskola måtte, med bibehållande af nu gällande bestämmelser med afseende på tillskott från distriktet, utgå med högst 1,500 kronor, och för sådant ändamål anslaget till högre folkskolor ökas med 3,300 kronor, eller från 13,200 till 16,500 kronor.

Om remiss till statsutskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 26 januari 1889.

Joh. Nydahl.